Røde Kors

Krigens folkerett

Kommunalt beredeskapsnettverk · KS

Martine Berg Melfald, 11.11.26

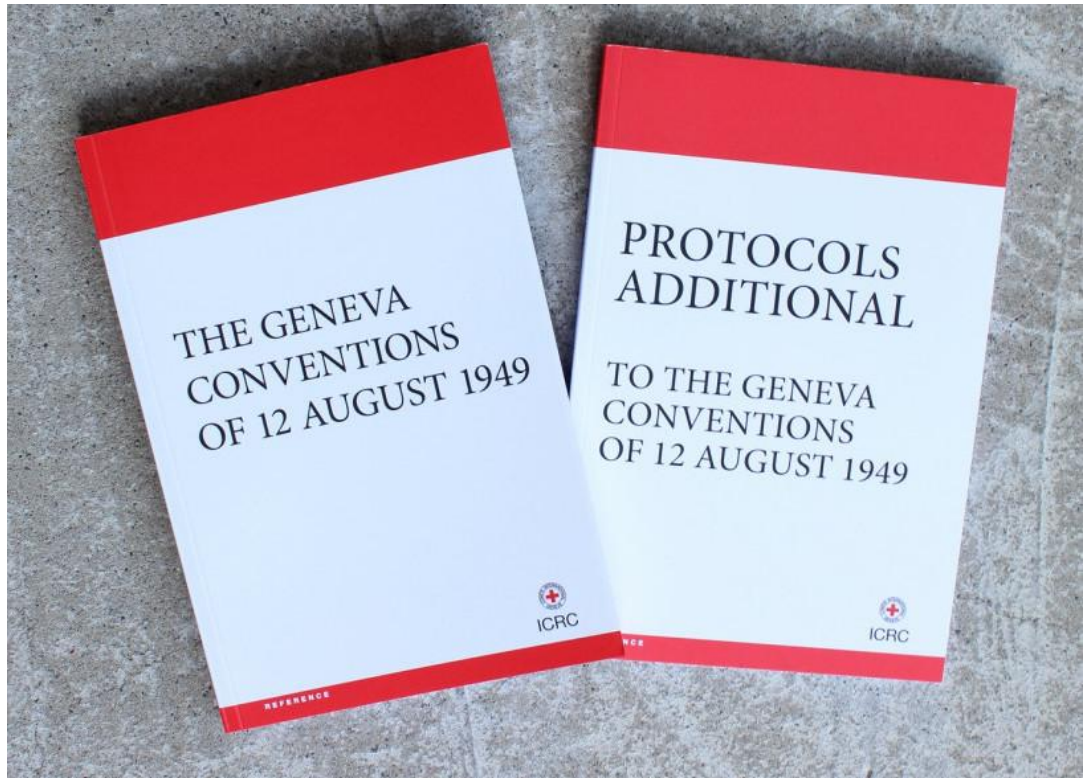
Selv i krig finnes det regler

Agenda

1. Hva er krigens folkerett?
2. Når gjelder reglene?
3. Tre målvalgsregler
4. Totalforsvaret og særlig beskyttelse
5. Virker krigens folkerett?

Hva er internasjonal humanitærrett?

Internasjonal humanitærrett = krigens folkerett = regler i krig

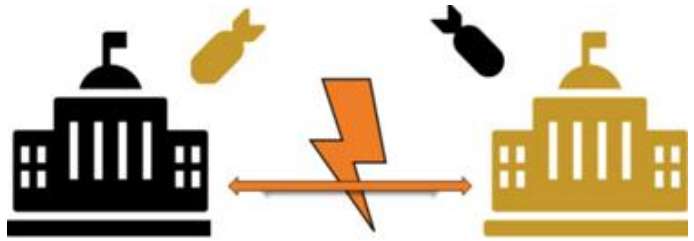
Et regelverk for å:

- Begrense maktbruk
- Beskytte sivile

To regelsett: når man kan bruke makt VS hvordan krigen må føres

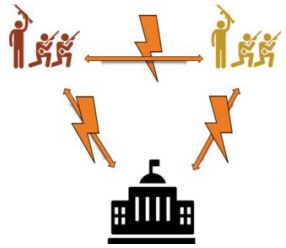

To typer væpnet konflikt

Internasjonal væpnet konflikt (IAC)

Stat mot stat

Ikke-internasjonal væpnet konflikt (NIAC)

Stat mot væpnet gruppe – eller grupper imellom

De grunnleggende reglene: en balansegang

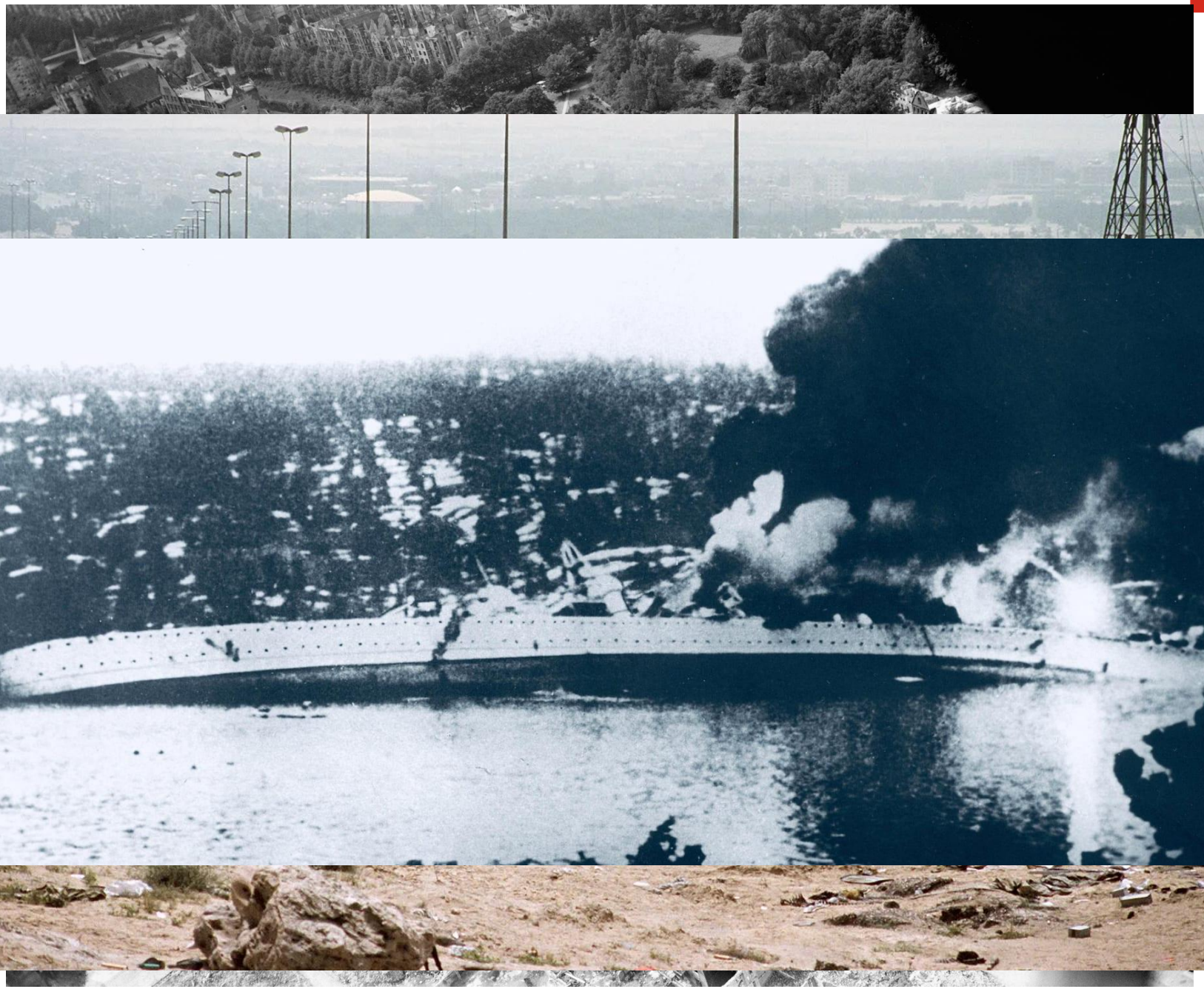
Militært nødvendig?

Militært nødvendig?

Militært nødvendig?

Humant?

NEWS / MIDDLE EAST
Reports: Syria using starvation as war tactic
Government accused of blocking food and medicine from entering, and people from leaving, rebel-controlled areas.

Målvalgsreglene

- Distinksjon
- Proporsjonalitet
- Forholdsregler

Distinksjon

Personer

Man skal skille mellom militære og sivile

Distinksjon

Objekter

Man skal skille mellom militære og sivile

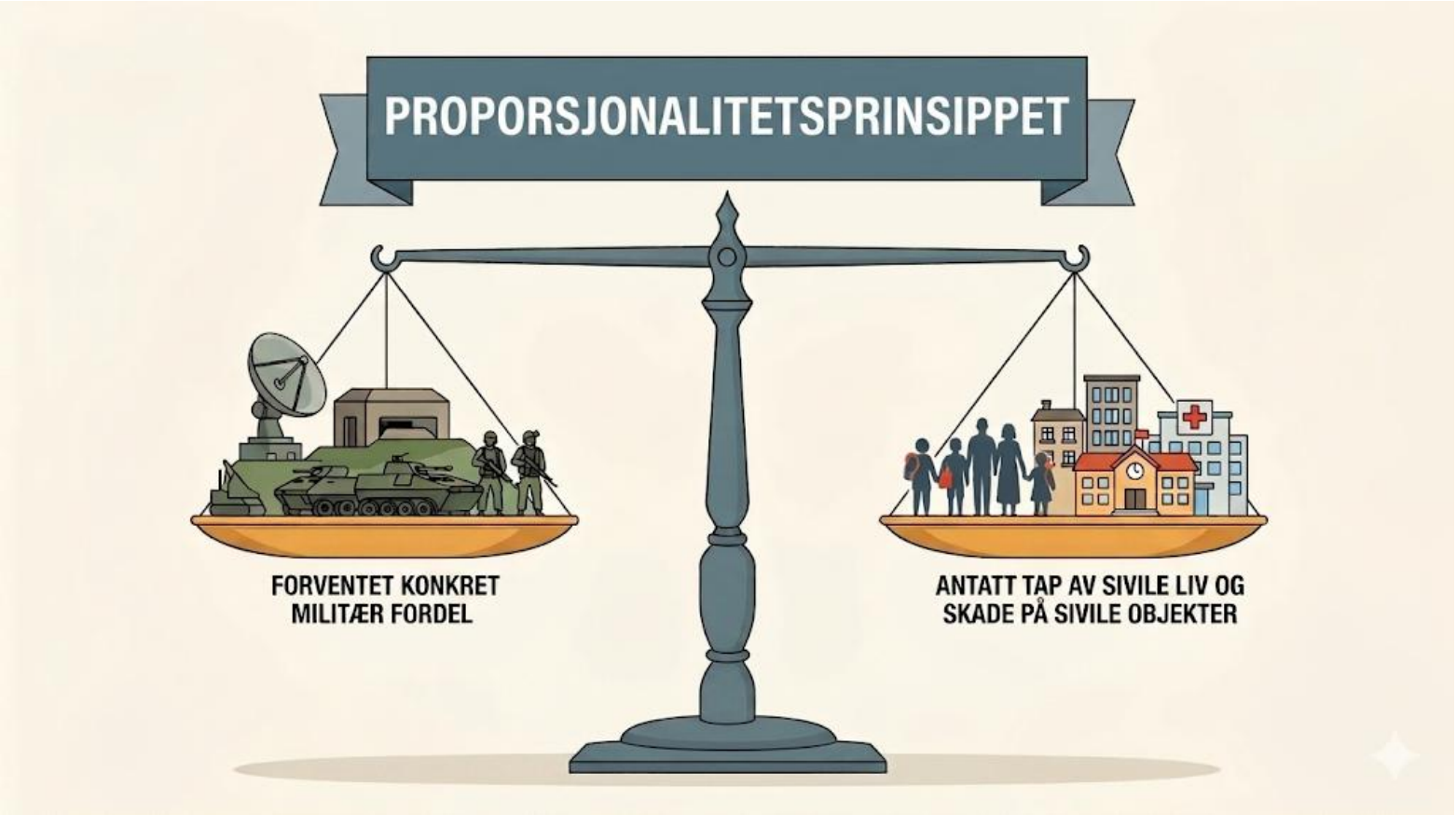

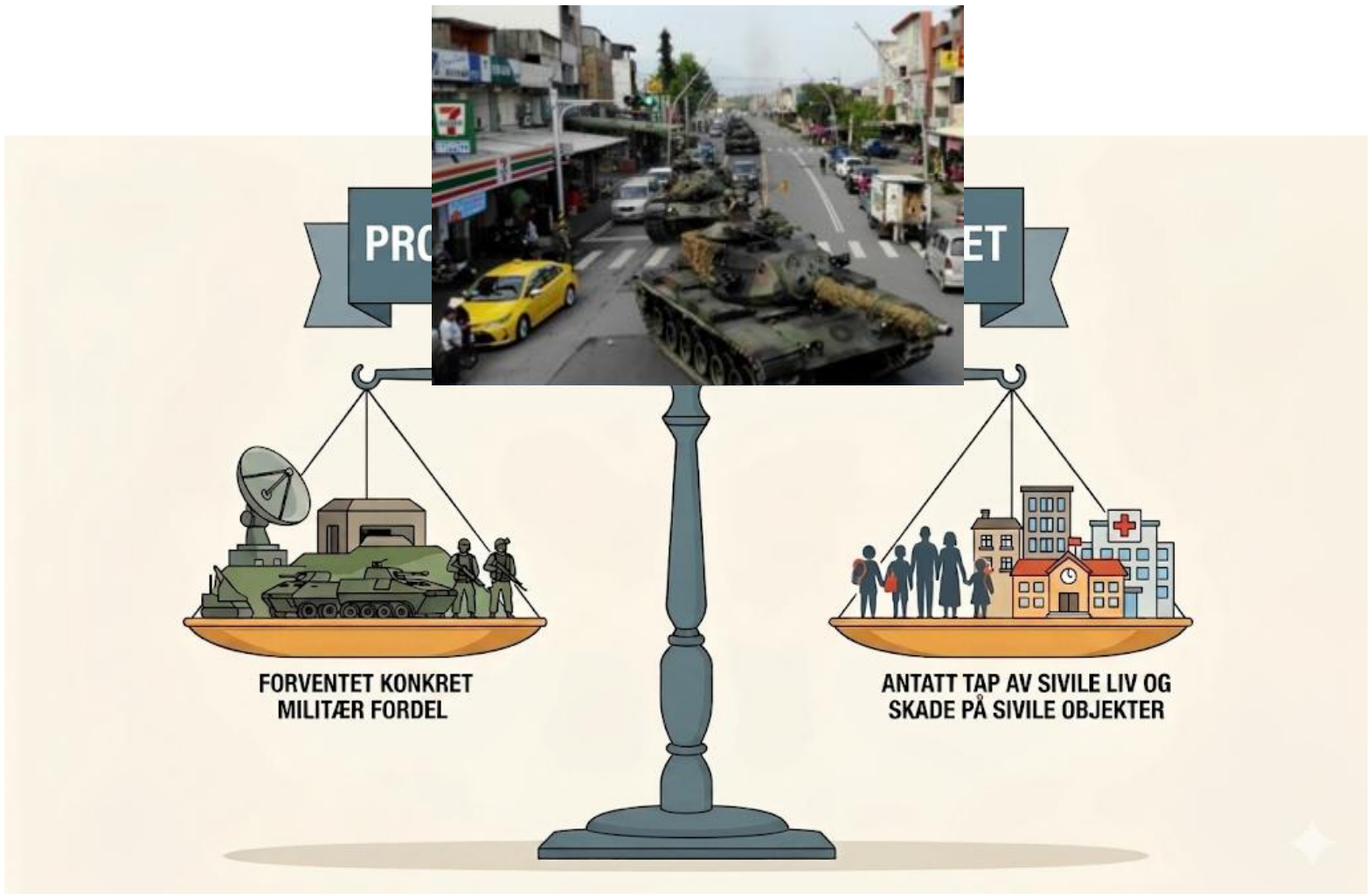

Proporsjonalitet

Man må veie fordelene og ulempene ved et angrep opp mot hverandre

PRO
ET
FORVENTET KONKRET
MILITÆR FORDEL
ANTATT TAP AV SIVILE LIV OG
SKADE PÅ SIVILE OBJEKTER

Forholdsregler: gjør alt for å redusere sivil skade

1. Bekreft mål
2. Velg rett våpen
3. Avbryt eller utsett
4. Gi effektivt forhåndsvarsel

Forholdsregler – også for den som forsvarer seg

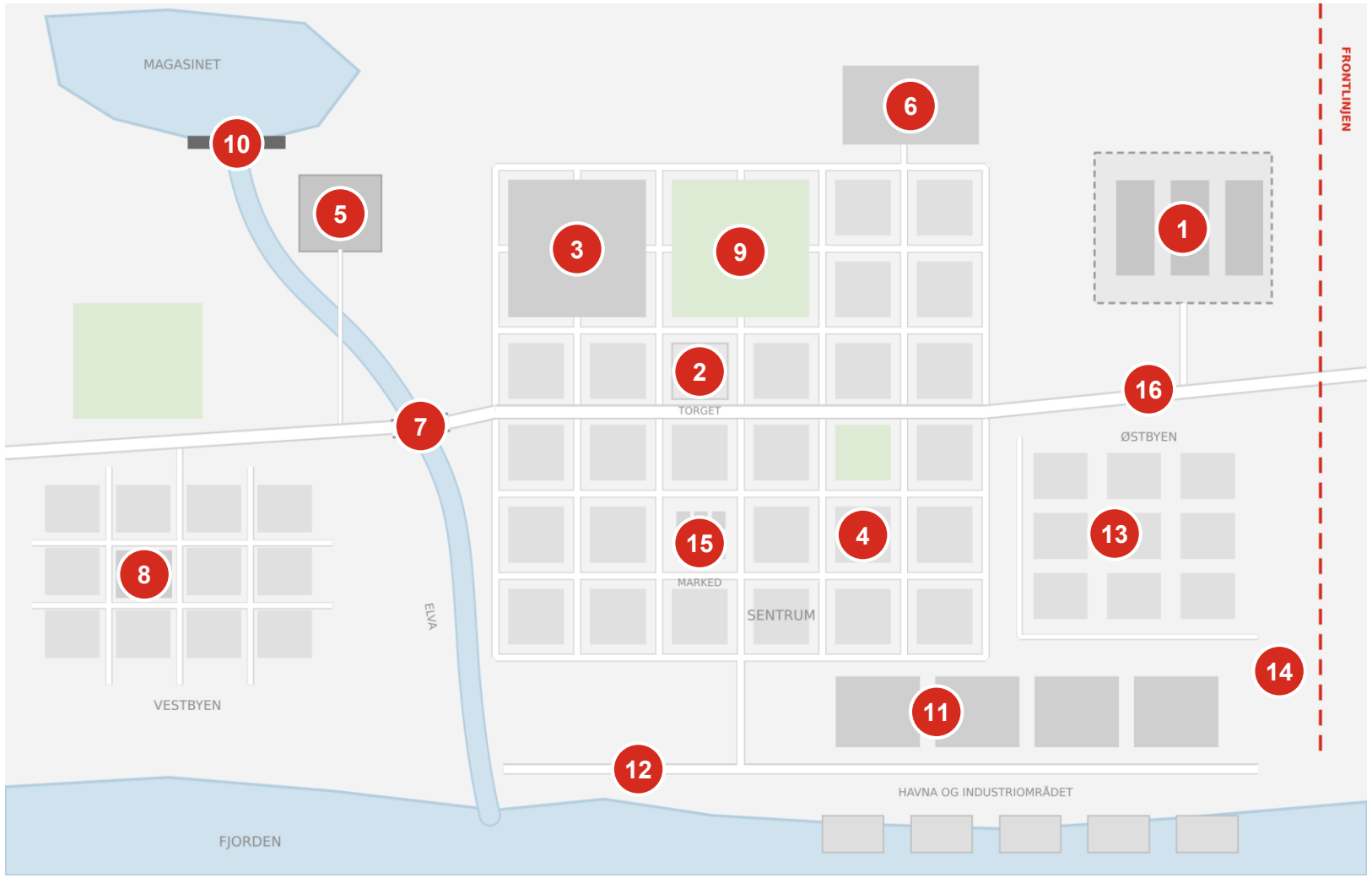
Partene skal:

- Flytte sivile bort fra militære mål
- Unngå å plassere militære mål i eller nær tett befolkede områder
- Ta andre nødvendige forholdsregler: varsling, tilfluktsrom, evakuering

Sivilforsvarets internasjonale kjennetegn

Byen Nordvik: Hva kan angripes?

Soldater og helse

1. Kaserne – soldater sover
2. Soldater spiser is på torget
3. Sykehus – radar på taket
4. Legesenter uten merking

Infrastruktur

5. Kraftverk – forsyner HK og sykehus
6. Datasenter – militær og sivil sky
7. Bro – militær og sivil trafikk
8. Skole – dronestasjon i gymsalen

Kulturarv, vann og industri

9. Stavkirke – snikskytter i tårnet
10. Demning – luftvern på toppen
11. Dronefabrikk – sivilt nattskift
12. Fabrikkingeniør på vei hjem

Personer

13. Sivil sender koordinater til artilleri
14. Såret soldat vifter med hvitt flagg
15. Mann med gevær på markedet
16. Ammunisjonsbil til fronten, sivil sjåfør

Byen Nordvik: Slik vurderes målene

Lovlig mål – men proporsjonalitet og forholdsregler gjelder

- 1 Kasernen
- 2 Soldatene – men vent til torget er tomt
- 11 Fabrikken – arbeiderne teller
- 13 Spotteren – mens hun deltar, hvis verifisert
- 16 Lastebilen – sjåføren deltar direkte

Avhenger – strenge vilkår eller mer informasjon

- 3 Sykehuset – advarsel først
- 5 Kraftverket – ringvirkninger for sykehuset
- 6 Datasenteret – sivile brukere teller
- 7 Broen – tidspunkt og trafikk
- 8 Skolen – tvil = sivil; bare gymsalen
- 9 Stavkirken – tvingende nødvendighet
- 10 Demningen – nesten aldri (TP I art. 56)

Ikke lovlig mål

- 4 Legesenteret – umerket, men beskyttet
- 12 Ingeniøren – sivil
- 14 Den sårede med hvitt flagg – ute av kamp
- 15 Mannen med gevær – tvil = sivil

Mønsteret: Bruk og plassering avgjør – og mye av det kan planlegges i fredstid.

Totalforsvaret

Spesiell beskyttelse

- Sykehus skal beskyttes
- Kulturarv skal ikke brukes militært
- Er skoler beskyttet?

Norges forhold til IHR

- Aktiv pådriver for IHR
- Part til viktige konvensjoner
- Fordømmer brudd begått av andre stater

- Men hva med:
  - Manglende tilfluktsrom i Regjeringskvartalet?
  - Akershus festning som huser Forsvaret?
  - Nato-senter i nærheten av Bodø sentrum?

IHR under press i dag

- Krig i byer
  - Eksploderende personsøkere
- Ny teknologi
  - Autonome våpen
  - Cyberangrep

Fungerer krigens folkerett – eller er den død?

1

Nyhetene viser bruddene, ikke etterlevelsen

2

De fleste stater følger reglene

3

Regler er ikke irrelevante fordi de brytes

Fem ting å ta med seg

1. Hva ligger vegg i vegg med hva?
2. Er sivile og militære oppdrag holdt adskilt?
3. Hvem kan ikke flytte seg selv?
4. Hva har særlig vern hos oss, og hvem sikrer det?
5. Kjenner kriseledelsen reglene?

Takk for meg!

Røde Kors

Martine.berg.melfald@redcross.no